

XVII Симпозіум Румунського мікологічного товариства

(18–21 серпня 2005 р., м. Сучава, Румунія)

Останні 10–15 років особливо бурхливо розгортається діяльність ряду мікологічних товариств Східної Європи. Насамперед, це пов'язано з перспективами більш активного розвитку досліджень та фінансово більш забезпеченого існування мікології як науки, що зумовлено поступовою інтеграцією до загальноєвропейських наукових досліджень через спрямовані спеціальні програми та гранти.

Румунське мікологічне товариство (PMT), засноване в 1988 році професором Міхаєм Тома (Mihai Toma), працює з 17 грудня 1990 року. Майже 10 останніх років його очолює професор Михай Мітітіу (Mihai Mititiu). За 17 років свого існування товариство щорічно організовувало національні симпозіуми в різних наукових центрах Румунії та навіть у Республіці Молдова. До участі в симпозіумах з доповідями запрошувалися мікологи з Франції, Італії, Угорщини, Молдови, з якими триває багаторічна співпраця, а також з Болгарії, Чехії, Швеції. Членами PMT, досить численної організації, є фахівці, які працюють у різних університетах, Румунській академії наук, Академії сільського господарства та лісівництва, Медичній академії Румунії, що сприяє координуванню досліджень у галузі мікології. Основні напрямки роботи румунських мікологів охоплюють: вивчення біорізноманітності грибів, головним чином родів *Amanita*, *Agaricus*, *Botrytis*, *Chaetomium*, *Fomes*, *Fusarium*, *Laccaria*, *Monilinia*, *Mycosphaerella*, *Phallus*, *Schizophyllum*, *Sclerotinium*, *Xylaria*, а також родин *Corticaceae* та *Elaphomycetaceae*;

таксономічні та фітопатологічні дослідження; розробку питань сучасної біотехнології на основі видів роду *Claviceps* (фармакологія), *Serpula lacrimans*, *Trichoderma viride*, *Coniothyrium minitans*, *Epicoccum purpurascens* (біопрепарати із захисту рослин); культивування видів родів *Agaricus* та *Pleurotus*, проведення палеомікологічних розкопок у Карпатах; щорічну виставкову діяльність; поповнення знань з етномікології та створення історичних зведень з румунської мікології.

Наукові здобутки PMT представлені на сторінках журналу «Plant's Health Journal» («Sănătatea Plantelor»), у ряді книг, монографій та підручників провідних сучасних дослідників мікобіоти: д-ра В. Бонтя (мікроміцети, фітопатологія), члена-кореспондента Т. Сесан (біорізноманітність та культивування болетальних грибів, біотехнології захисту рослин), проф. М. Мітітіу (загальна мікологія, мікроміцети, проблеми захисту рослин), д-ра К. Танасе (мікро- та макроміцети, викладання мікології), проф. Т. Чіфу (мікобіота), д-ра Г. Негру (мікобіота), д-ра М. Парву (фітопатологія), д-ра М. Грудницької (*Heterobasidion annosum*, лісова фітопатологія). Серед найвизначніших публікацій останніх років слід назвати: Т.Е. Şesan & С. Tănase «Ghid de recunoaştere a ciupercilor comestibile și toxice», Bucureşti: Geea, 2004; С. Tănase & М. Mititiuc «Micologie», Iaşi: Univ. A.I. Cuza, 2001; М. Pârву «Atlas micologic», Cluj Napoca: Presa Universitară Clujeană, 1999; А. Manoliu, G. Negrean, V. Zanoschi, F. Monah & М. Coroi «Plante inferioare din Masivul Ceahlău. Alge, ciuperci, licheni, muşchi», Iaşi: Cermi, 1998; М. Pârву «Fitopatologie», Cluj Napoca: Mesagerul, 1997, А. Manoliu & V. Bontea «Dicţionar fitopatologic în şase limbi, Micoze», Bucureşti: Academiei Române, 1997; Т. Baicu & Т.Е. Şesan «Fitopatologie agricolă», Bucureşti: Ceres, 1996. На такому підґрунті досить плідною була підготовка молодих мікологів — за роки діяльності товариства більш як 35 здобувачів захистили докторські дисертації з різних напрямків мікології. В останні роки румунські мікологи мають на меті розширити участь у міжнародному науковому житті, активніше друкуватись у провідних фахових виданнях та стати членом Міжнародної мікологічної асоціації.

XVII Симпозіум Румунського мікологічного товариства відбувся 18—21 серпня у Природознавчому музеї м. Сучава (Румунія) та зібрав спеціалістів-мікологів з Румунії, Італії, Молдови, Угорщини та України. План роботи Симпозіуму складався з кількох загальних доповідей, наукових повідомлень, виставки тільки-но зібраних у природних екосистемах Карпат грибів та експедиційних виїздів у листяні та хвойні ліси басейну річок Молдовіта та Сірет (Східні Карпати). Організаторами Симпозіуму були проф. М. Мітітіу (Mihai Mititiuc), д-р К. Танасе (Catalin Tănase) та проф. Т. Чіфу (Toader Chifu) — університет ім. А.І. Куза, м. Яси; д-р М. Грудницька (Margareta Grudnicki) та д-р Р. Ценусе (Radu Cenuşă) — Університет ім. Ш. Маре, м. Сучава. Симпозіум відкрив Президент Румунського мікологічного товариства проф. М. Мітітіу, що зробив огляд наукової діяльності товариства за останні роки. Учасників форуму вітали д-р Т.В. Андріанова (м. Київ, Україна) — як член

виконкому Міжнародної мікологічної асоціації; д-р М. Грудницька — голова місцевого оргкомітету Симпозіуму; д-р К. Танасе — секретар Румунського мікологічного товариства; декан факультету лісівництва університету м. Суцава д-р Р. Ценусе, а також директор музейного комплексу «Буковина» К.Е. Урсу, що головували на пленарному засіданні.

На пленарному засіданні було заслухано п'ять загальних наукових доповідей, що відображали деякі основні галузі досліджень і напрямки можливого подальшого розвитку мікології в Румунії. Згідно з порядком викладення у доповідях у вигляді мультимедійних презентацій розглядалися: «*Septoria, Ramularia, Cercospora* анаморфні комплекси роду *Mycosphaerella* в Україні» (Т.В. Андріанова, Україна), «Характеристика групи *Russula emetica*» (К. Остеллярі, Італія), «Статус охорони макроміцетів в Угорщині та Європі» (Ф. Пал-Фам, Л. Фодор, І. Сіллер, С. Беже, Г. Вашаш, Угорщина), «Важливі райони охорони грибів у Румунії» (К. Танасе, А. Кожокару, В. Чінан, М. Грудницька, Ц. Біршан, Румунія), «Терапевтичні якості їстівних грибів» (К. Мірча, Л. Агороу, К. Бутнару, О. Бутнару, Румунія). Перші дві доповіді присвячувалися питанням таксономії та складностям вивчення різноманітності різних груп грибів — анаморфних і базидіоміцетів; наступні дві доповіді торкалися напрямку, який швидко розвивається в Європі завдяки інвестиціям, а саме законодавча основа охорони макроміцетів та виявлення найсприятливіших районів їх охорони у природних екосистемах. В останній доповіді йшлося про лікарські властивості та деякі результати досліджень таких відомих грибів, що є сировиною для виготовлення біопрепаратів, як *Auricularia auriculariajudae*, *Pleurotus ostreatus*, *P. florida*, *Lentinus edodes*, *Hericium erinaceus*, *Agrocybe aegerita*, *Agaricus blazei*, *Grifola frondoza*, *Sparassis crispa* та ін. Крім того, на цьому засіданні вшанували проф. Жоржа Селяженю (Gheorghe Sălăgeanu), якому виповнилося 78 років і який тривалий час вивчав макроміцети Румунії, започаткував випуск ексикат «*Flora Dobrogeae Exsiccata*». Зворушливу доповідь з цього приводу зробив д-р Г. Негру (Gavril Negrean) з університету м. Бухареста.

На другому засіданні Симпозіуму під головуванням проф. Т. Чіфу, віцепрезидента РМТ, члена-кореспондента Т. Сесан, д-ра Ф. Пал-Фама (Ferenc Pál-Fám) та д-ра М. Парву (Marcel Pârvu) заслухано 16 коротких повідомлень — по 10—15 хвилин кожне. Більшість з них, як і основні пленарні доповіді, також були яскравими мультимедійними презентаціями англійською мовою. Назвемо найцікавіші: «*Lactarius piperatus* та *L. pergamenus* у народних традиціях угорців» (Г. Зігмонд, Угорщина); «Нові дослідження анаморфних грибів гірських екосистем Північного Алтаю» (Т.В. Андріанова, Україна); «Дослідження морфологічних, ультраструктурних та фізіологічних аспектів ураження троянд деякими фітопатогенними грибами» (М. Парву та ін., Румунія); «Розробка агентів біоконтролю, ефективних проти грибних хвороб суніци» (Т. Сесан, Румунія); «Причини деградації деревини історичних пам'яток міста Ботошани та його околиць» (А. Кожокару, К. Танасе, М. Міті-

тіу, Румунія); «Різноманітність макроміцетів сфагнових боліт природного заповідника Градиниця (Східні Карпати)» (В. Чінан та ін., Румунія); «Накопичення нітритів у істівних грибах, зібраних у районах Яс та Сучави» (Л. Агору та ін., Румунія); «Накопичення сульфідів у грибах з районів Яс та Сучави» (К. Бутнару та ін., Румунія). Так, Г. Зігмонд зазначив, що фольклорні традиції угорців, як і українців, які живуть в Угорщині, щодо використання грибів у їжу та в народній медицині досить глибокі та оригінальні. Хрящі-молочники *Lactarius piperatus* та *L. pergamenus*, які вважають токсичними в Німеччині та Франції, у східноєвропейських народів є їстівними. Їх екстракт також використовують для зброджування молока, лікування діареї у худоби, а в деяких районах — навіть певних статевих хвороб. Презентація Т.В. Андрианової стосувалася, головним чином, нових та цікавих видів *Coniella australiensis*, *Pseudocercospora saniculae-europaeae*, *Quasiphloeospora saximontanensis*, *Seifertia azaleae*, *Septoria linnae* та інших, знайдених в Алтайських горах та здебільшого характерних для гірських екосистем. Також доповідалися матеріали експериментальних досліджень мікроміцетів: як гіперпаразити патогенних грибів, що уражують троянди, випробовувались *Ampelomyces quisqualis* та *Trichoderma viride* (М. Парву та ін.), а для захисту суниць від гнилей і плямистостей тестувалася ефективність різних видів родів *Candida*, *Trichoderma*, *Pichia guillermondii*, *Rhodotorula glutinis*, *Cladosporium herbarum*, *Clonostachys rosea*, *Ulocladium atrum* (Т. Сезан). Румунські (В. Чінан та ін.) та угорські (Ф. Пал-Фам та ін.) мікологи приділяють зараз багато уваги вивченню грибів сфагнових боліт, що виявились екосистемами з багатою видовою різноманітністю макроміцетів (71 та 163 види відповідно до країн). Крім того, розвиваються дослідження дереворуйнівних грибів: було представлено цікаве повідомлення А. Кожокару, К. Танасе і М. Мітітіу про деструкцію історичних дерев'яних будівель *Antrodium xantha*, *Fibroporia vaillantii*, *Gloeophyllum sepiarium* та іншими видами. Акумуляція макроміцетами різних контамінантів з навколишнього середовища у світі вже давно є предметом вивчення багатьох дослідників. Завдяки об'єднанню зусиль мікологів, фармакологів і біохіміків (Яський університет, Медичний й фармацевтичний університет м. Яси) в Румунії також проводяться експрес-дослідження багатьох видів грибів щодо накопичення нітритів, сульфідів та деяких інших речовин. Показано, що найвищими концентрації нітритів є в різних частинах плодових тіл *Ptychoverpa bohemica*, *Russula virescens*, *Kuehneromyces mutabilis*, сульфідів — у *Chalciporus piperatus*, *Morchella esculenta*, *Cantharellus cibarius* (Л. Агору та ін., К. Бутнару та ін.). Тези заслуханих доповідей та повідомлень опубліковано у «Sympozionul Național de Micologie. Ediția XVII. Suceava, 18—21 August 2005», Suceava, 76 pp., а матеріали доповідей вийдуть як окремий випуск журналу «Sănătatea Plantelor».

Після презентацій наприкінці засідання відбулася широка дискусія по заслуханих матеріалах під головуванням проф. Т. Чіфу. Результатом обговорення стали рекомендації щодо поліпшення інформативності презентацій

та рівня деяких наукових досліджень з різноманітності грибів, вивчення лікарських макроміцетів; запропоновано організовувати експозиції грибів у різні сезони для їх повнішого представлення та розвитку мікологічних знань; обговорено заходи з поліпшення викладання фітопатології та забезпечення розвитку фітопатологічних досліджень в університетах Румунії, а також гербарної справи.

Друга частина Симпозіуму присвячувалася екскурсіям, підготовці та проведенню виставки грибів у Природознавчому музеї м. Сучава. Під час екскурсійних виїздів до лісового району Аданката на плато Драгомірна збирали гриби у дубових та букових лісах класу *Quercus-Fagetea*. Інші виїзди — до гірського району басейну р. Молдовіта, що знаходиться на висоті 555—1478 м над р. м., — дали змогу зібрати гриби у букових, вільхово-ясеневих та смерекових лісах класів *Quercus-Fagetea* та *Vaccinio-Piceetea*, які налічують у цьому районі близько 750 видів судинних рослин. У результаті знайдено майже 120 видів макроміцетів, більшість з яких використано при оформленні виставки тільки-но зібраних у природних екосистемах Карпат грибів. Урочисте відкриття виставки відбулося наприкінці Симпозіуму у присутності гостей та журналістів. Перед науковою громадськістю д-р К. Танасе зробив прекрасну ґрунтовну лекцію з істівних і токсичних макроміцетів, яка тривала понад годину. Найбільш вражаючим було те, що доповідач досить інформативно й захоплено говорив про гриби з різних порядків та родин, широко ілюстрував свій виступ. Виставка мала успіх.

Т.В. АНДРІАНОВА